

KISA KLASİKLER / 26

JACK LONDON
Kızıl Veba

ÇEVİRİ: ŞİRİN ETİK

♥ can
klasik

JACK LONDON

KIZIL VEBA

Can Klasik

Kızıl Veba, Jack London

İngilizce aslından çeviren: Şirin Etik

The Scarlet Plague

İlk baskı: 1912

Bu çeviriye kaynak alınan baskı: Dover Publications, 2015

© 2020, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz

1. basım: 2020

3. basım: Ocak, 2021, İstanbul

Bu kitabın 3. baskısı 5 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Ayça Sezen

Düzeltili: Mert Tokur

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek

Sanat yönetmeni: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak illüstrasyonu: Aylin Mutlu

Kapak baskı, iç baskı ve cilt: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri

Çobançeşme Mah. Altay Sk. No: 8

Yenibosna-Bahçelievler, İstanbul

Sertifika No: 44066

ISBN 978-975-07-4596-6

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza, No: 9/25

Sarıyer / İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750745966

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

JACK LONDON
KIZIL VEBA

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Şirin Etik

♥can

Jack London'un Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Âdemden Önce, 1981

Denizin Çağrısı, 1982

Vahşetin Çağrısı, 2007

Beyaz Diş, 2011

Katıksız Sevgi, 2011

Demir Ökçe, 2012

Martin Eden, 2014

Suikast Bürosu, 2015

Meksikalı, 2016

Güney Denizi Hikâyeleri, 2020

JACK LONDON, 1876'da San Francisco'da doğdu. Kendi kendini eğit-ti ve 1897'de Klondike bölgesinde altın arayanlara katıldı. Klondike'tan döndükten sonra, şansını bir kez de yazarlıkta denemeye karar verdi. Otobiyografik romanı *Martin Eden*'da yansıttığı gibi, yazar olabilmek için olağanüstü bir çaba harcadı. İlk kitabı *Kurt Kanı* geniş bir okur kitlesine ulaştı. 17 yıl içinde *Vahşetin Çağrısı*, *Beyaz Diş*, *Deniz Kurdu*, *Demir Ökçe* gibi yapıtlarının sayısı 50'yi buldu ve ABD'nin en çok kaza-nan yazarı oldu. Jack London, 1916'da California'da öldü.

ŞİRİN ETİK, İzmir'de doğdu. Lisans eğitimini Fransız ve İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında Hacettepe Üniversitesi'nde tamamladı. Sorbonne-Paris IV Üniversitesi'ndeki yüksek lisans süresince çeviri sorunları ve dilbilim üzerine çalıştı. İstanbul'da yaşıyor, kitap editörlüğü ve çeviri yapmaya devam ediyor.

Sunuş

“Geleceği görmek deli işidir. Buna ancak cesur zihinler cüret edebilir,” derler. 1912 yılında *London Magazine*'de tefrika halinde yayınlanan *Kızıl Veba*, modern edebiyatın ilk post-apokaliptik metinlerinden biri kabul edilir. London bu romanda, 2013'te patlak veren küresel çapta bir salgının insan ırkının neredeyse tamamını yeryüzünden sildiği, ilkel yaşamın geri döndüğü, gerçekleşmesi son derece muhtemel bir “yeni” dünya tasavvur eder. Hikâye boyunca, inşa etmekle övündüğümüz uygarlığın, toplumsal düzenin ve devletin aslında ne kadar kırılgan olduğunun altını çizer, azınlığın zenginliğini eleştirir. Bu bağlamda, Sermayedarlar Birliği adında, bir grup zenginin dünyayı yönettiğini, geri kalanlarınsa bu oluşumun meydana getirdiği gönüllü kölelik düzenine rıza gösterdiğini ele alır.

1916 yılında ölen ve hıyarcıklı veba salgınını yaşamış olan yazar, bizlerin bugün yüzleşmek zorunda kaldığı duruma zaten aşinadır. Bundan 108 yıl önce, şu an deneyimlemekte olduğumuz meselelere kitabında yer vererek salgın sürecinde izolasyonun önemini, nüfus yoğunluğunun (ve bilhassa dünya nüfusunun) salgınlardaki rolünü, insanların son derece kritik durumlarda kapıldığı bencilliği, kolektivizm ve bireyciliğin karşı karşıya gelişini, biliminsanlarının özverisini son derece gerçekçi biçimde işler.

Elbette dünya yüzyıllardır birçok savaş ve yıkım görmüştür fakat 21. yüzyıl insanı olarak bizler, 2020 itibarıyla, seyircisi değil bizzat aktörü olduğumuz en derin krizi yaşıyoruz.

Ocak ayının ilk günlerinde, Çin'in Wuhan kentinden tüm dünyaya yayılıp küresel bir salgına dönüşen Covid-19 kapsamında alınması gereken önlemler günlük hayatımızı büsbütün sekteye uğrattırırken birçok insanı öldürüp birçoğunu da işsiz bıraktı. Marketler çılgınca talan edildi, sokağa çıkma yasakları uygulandı, eğitim kurumları, alışveriş merkezleri belirsiz süreyle kapatıldı, devletler birbirlerinin maskelerine, solunum cihazlarına el koyma teşebbüslerinde bulundu, hatta bazı Avrupa ülkelerinde sağlık sistemi çökme noktasına geldi.

Bunların birçoğu London'ın da kitabında değindiği ve bugün hâlâ güncelliğini korumaya devam eden sorunlar zira içinde yaşadığımız, bizlerin de birer parçası haline geldiği düzenin sürdürülebilir olmadığı, insan merkezli yaklaşımların dünyayı anlamamıza yetmediği artık su götürmez bir gerçek. Diğer yandan London'ın yazdıkları bugün karşı karşıya kaldığımız durumun öngörülemez, diğer bir deyişle "siyah kuğu" vakası olmadığını kanıtlar nitelikte. Söz konusu salgını, göz göre göre gelen bir felaket senaryosu çerçevesinde yorumlayanların sayısı azımsanacak gibi değil. Elbette Covid-19'un henüz birçok bilinmezi var, bunların aydınlatılması maalesef zaman alacak ama toplumsal krizlerin, insanlığın tutum ve davranışlarını yeniden şekillendirebildiğini unutmamak gerekir. Bu bağlamda *Kızıl Veba* yazıldığı zamandan bir yüzyıl sonra, farklı bir bakış açısıyla yeniden okunmayı hak ediyor.

Şirin Etik

I

Vaktizamanında üzerinden tren yolunun geçtiği toprak set boyunca şimdi yol uzanıyordu. Fakat yıllardır bu raylardan tren geçtiği görülmemiştir. Toprak setin her iki yamacında orman boy vermiş, yeşil ağaçlardan ve çalılıklardan oluşan yeşil bir örtüyle demiryolunun üzerini kapatmıştı. Patika, tek bir insan gövdesinin sığacağı kadar dardı ve artık yalnızca vahşi hayvanların kaçış rotasıydı. Kimi zaman ormanın bir köşesinden kendini gösteriveren paslı bir demir parçası, demiryolu ve traverslerin hâlâ orada olduğunun kanıtıydı. Bir yerde iki buçuk metrelik bir ağaç, bağlantı noktalarından birini delmiş ve bir rayı havaya kaldırarak büsbütün gözler önüne sermişti. Yatağı çakıl ve çürümüş yaprakla dolacak kadar uzun, sivri uçlu bir demir parçasına tutunan travers de görünüşe göre rayı takip etmiş ve dağılmak üzere olan kalas da böylece tuhaf bir meyille havalanmıştı. Ne kadar eski olursa olsun, bunun bir zamanlar tek raylı bir demiryolu olduğu belliydi.

İhtiyar bir adam ve bir çocuk, bu yolun üzerinde yürüyordu. Ağır ağır ilerliyorlardı çünkü adam epey yaşlıydı, kendisine şöyle bir dokunup geçmiş olan felç yüzünden sarsakça hareket ediyor ve değneğine sıkı sıkı tutunuyordu. Kafasını güneşten korumak için keçi deri-

sinden, kaba bir başlık takmıştı. Başlığın altından kirli beyaz ve pis, küçük bir tutam saç çıkmıştı. Gözlerini korumak için büyük bir yapraktan ustalıklarla siperlik yapmış, siperliğinin altından adımlarını izliyordu. Kar beyaz olması gerekirken, tıpkı saçı gibi aynı hava ve kamp ortamında kirlenip renk değiştirmiş sakalı, feci şekilde birbirine dolanmış halde neredeyse beline iniyordu. Göğsünden ve omuzlarından, keçi derisinden tek parça, pejmürde bir giysi sarkıyordu. Pörsümüş, bir deri bir kemik kalmış kolları ve bacakları ne kadar yaşlı olduğunu açığa vuruyordu. Güneş yanıkları, yaralar ve sıyrıklar da uzun süre doğa koşullarına maruz kaldığının göstergesiydi.

Önden giden ve ihtiyarın ağır ilerleyişine ayak uydurmak için kaslarındaki enerjiyi dizginleyen oğlanın üzerinde de tam ortasında kafasını geçirebilmesi için bir delik bulunan –kenarları lime lime olmuş ayı postundan– tek parça bir giysi vardı. En fazla on iki yaşındaydı. Bir kulağına yeni kesilmiş bir domuz kuyruğu tutturmuştu. Bir elinde orta boy bir yay ve ok taşıyordu.

Sırtındaki torbada bir sürü ok vardı. Boynundaki kayışa asılmış kından, bir avcı bıçağının yıpranmış sapı görünüyordu. Teni üzüm karasıydı, neredeyse bir kedi gibi yumuşak adımlarla yürüyordu. Güneş yanığı teniyle tezat oluşturan gözleri mavi, masmavi olmakla birlikte keskin ve bir çift matkap kadar deliciydi. Daima arkasını kollamaya alışkın gibiydi bu gözler. İlerlerken etrafındaki şeyleri kokladıkça şişip inen, titreşen burun kanatları, beynine dış dünyaya ait bitmek tükenmek bilmez iletiler aktarıyordu. Kulakları da hassastı ve öyle iyi eğitilmişti ki otomatik çalışıyordu. Bilinçli bir çaba göstermeksizin, görünüşteki sessizliğin içinde saklı en ufak seslerin –ister yaprakların hışırtısı, ister arıların ve sivrisineklerin vızıl-tısı, ister rüzgârsız ve durgun anlarda işitilebilen denizin irak gurultusu, ister bastığı toprağın altındaki deliğinin

girişine bir parça toprak küreyen tarla sincabının sesi olsun– hepsini duyar, onları ayırt eder ve sınıflandırır.

Oğlan birden dikkat kesilip gerildi. Ses, görüntü ve koku onu eşzamanlı uyardı. Elini arkasına doğru uzatıp ihtiyar adama dokundu ve ikisi birden kıpırtısız kaldılar. İleriden, toprak setin bir yanından bir çıtırtı yükseldi ve oğlan gözlerini hareket halindeki çalılara dikti. Sonra kocaman bir boz ayı görüş alanlarına giriverdi ve insanları görünce aniden durdu. Hayvan onlardan hoşlanmadı, huysuzca homurdandı. Oğlan, oku yavaşça yayına yerleştirdi, yine aynı yavaşlıkla kirişi gerdi. Fakat gözlerini ayıdan bir an bile ayırmadı. İhtiyar adam tehlikeyi geniş, yaprak siperliğinin altından izliyor ve çocuk gibi o da sessiz duruyordu. Bu karşılıklı inceleme birkaç saniye boyunca devam etti, sonra ayı rahatsızlığını gösteren bir homurtu koyuverince oğlan ihtiyar adama bir baş hareketiyle patikadan çıkıp toprak setten aşağı inmesi gerektiğini işaret etti. Yayını hâlâ gergin ve hazır tutup geri geri giderek o da ihtiyarı takip etti. Toprak setin karşı tarafındaki çalılıkların arasından gelen çıtırtılar onlara ayının uzaklaştığını bildirene dek orada beklediler. Oğlan patikaya dönerken sırtıyordu.

Kıkırdayarak, “Ne kadar büyüktü ama, değil mi Granser?” dedi.

İhtiyar onu başıyla onayladı.

İnce, güven telkin etmeyen, tiz bir sesle, “Her gün daha da irileşiyorlar,” diye sızlandı. “Cliff House’a giderken insanın hayatından endişe edeceği zamanları göreceğim kimin aklına gelirdi ki? Ben küçük bir oğlanken, hava güzel olduğunda San Francisco’dan buraya on binlerce erkek, kadın ve çocuk gelirdi Edwin. O zamanlar hiç ayı yoktu. Hayır efendim. Ayılara o kadar nadir rastlanırdı ki insanlar onları kafeslerin içinde görmek için para öderlerdi.”

Jack London'ın 1912 yılında **The London Magazine**'de tefrika halinde yayımlanan romanı **Kızıl Veba**, modern edebiyatın ilk post-apokalliptik metinlerinden biri kabul edilir. London romanında, 2013'te patlak veren dünya çapında bir salgının insan ırkının neredeyse tamamını yeryüzünden sildiği, ilkel yaşamın geri döndüğü, gerçekleşmesi son derece muhtemel bir "yeni" dünya tasavvur eder. Salgın sürecinde izolasyonun önemini, nüfus yoğunluğunun, özellikle de dünya nüfusunun salgınlardaki rolünü, insanların son derece kritik durumlarda kapıldığı bencilliği, kolektivizm ve bireyciliğin karşı karşıya gelişini, biliminsanlarının özverisini son derece gerçekçi biçimde işler.

Bundan 108 yıl önce, şu an deneyimlemekte olduğumuz meselelere kitabında yer veren London'ın yazdıkları şimdilerde, seyircisi değil bizzat aktörü olduğumuz en derin krizin öngörülemez, diğer bir deyişle "siyah kuğu" vakası olmadığını, insan merkezli yaklaşımların dünyayı anlamamıza yetmediğini kanıtlar nitelikte. Bu bağlamda **Kızıl Veba** yazıldığı tarihten bir yüzyıl sonra, farklı bir bakış açısıyla yeniden okunmayı hak ediyor.

#kısaklasikler #amerikanklasikleri #coronavirüsü #pandemi #yenidüzen #salgın

Kapak illüstrasyonu: Aylin Mutlu

 can

 canyayinlari.com | | | | canyayinlari

roman

ISBN 978-975-07-4596-6

9 789750 745966